۱۶۸۴

کتابخانه آستان قدس

اسم کتاب درایة الحدیث — فارسی

مصنف / مؤلف غیر معلوم ظاهراً استخراج شده از شرح مشارق فضل بن روزبهان اصفهانی که تألیف نموده

خطی / چاپی نسخ ۱۵ سطری

سال طبع یا تحریر — عدد اوراق ۸

جزء کتب اخبار شماره ۱۱۷

شماره عمومی ۱۶۸۴ شماره قبض

واقف ابن خاتون تاریخ وقف ۱۰۶۷

طول ۲۰ عرض ۱۴ سانتیمتر قفسه

امور عکس و میکروفیلم آستان قدس

از طرف ... [illegible]

بتاریخ ... جمادی الاولی ۱۳۳[illegible]

نمره ... ۲۹۸

بسم الله الرحمن الرحیم

بعد حمد الله الذی جعل حدیث من لم ینطق عن الهوی صحیحاً
علیه ما کان حدیثاً یفتری ولکن تصدیق الذی بین یدیه صلی الله
علی سیدنا محمد وآله واصحابه ما دام امر الشفاعة مفوضاً الیه
نموده میشود که این مختصریست در اصطلاحات اصحاب اصول حدیث که
از کتاب شرح مشارق صغانی تألیف فضل بن روزبهان اصفهانی
عفا الله عنه بیرون آورده شد تا موجب نفع طالبان باشد ومن الله التوفیق

حدیث در لغت ضد قدیم است و معنی او نو پیدا شده و سخن و خبر را
حدیث گویند بواسطه حدوث و تجدد آن و بر قلیل کلام و کثیر آن
حدیث اطلاق کنند و ارباب این فن در اصطلاح خود حدیث را بر قول
رسول صلی الله علیه وسلم و حکایت فعل او و تقریر او اطلاق کنند
گویا حدیث نزد اطلاق بغیر دا کمل میکرد که قول آنحضرت و فعل
و تقریر اوست خبر نزد علماء عربیه عبارت از کلامیست که نفسه

مفید نسبت چیزی بچیزی باشد در خارج بحیثیتی که محتمل صدق و کذب
باشد و آن یا صادقست یا کاذب و واسطه نیست بقول مختار و در
اصطلاح اهل حدیث اکثر او را مرادف حدیث گویند اثر اکثر محدثان
آنرا اطلاق میکنند بر مروی مطلقا خواه از حضرت پیغمبر صلی الله علیه
وسلم باشد و خواه از صحابی و اکثر فقها آنرا استعمال میکنند در مروی
از کلام سلف و خبر را استعمال میکنند در حدیث رسول صلی الله علیه
وسلم و فقهاء خراسان خبر را مخصوص میدارند بآنچه مرفوع بحضرت
پیغمبر باشد صلی الله علیه وسلم و استعمال میکنند اثر را در کلام
موقوف بر صحابی خبر متواتر خبریست که راویان او در کثرت
بحدی رسند که عادت محال داند اتفاق ایشان بر دروغ و اگر او را
مراتب باشد در هر مرتبه باید که بدین حد برسد و مخبر عنه در متواتر
امری حسی باید خبر آحاد خبریست که بحد تواتر نرسد و بعضی گویند
آنست که افادت ظن کند و آن اقسام است یکی خبر مستفیض
و آن خبریست که ناقلان او بسه عدد رسیده باشند و زیاده بر آن
دوم خبر مشهور و آن خبریست که بر زبانها شهرت گرفته باشد

حدیث مشهور باشد از راوی پس روایت کنند از راوی دیگر تا مردمان در دروغ رغبت
کنند از برای غرابت او ... آن خبریست که افترا کنند و بربندند آنرا بر حضرة پیغامبر
صلی الله علیه وسلم نعوذ بالله من هذا و دانسته میگردد بکذب راوی بر حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم
پس هر که کذب او بر حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم ثابت شد حدیثی که او روایت کرده موضوعست
و حکم بر وی بوضع بر حسب ظن غالبست نه قطعی زیرا که دروغ گو گاه هست که راست میگوید لیکن اهل
علم حدیث ملکهٔ دارند قویه که بدان تمیز می توانند کرد و گاه هست که وضع با قرار
واضع می توان دانست و گاه بقرینه در راوی و در مروی معلوم کنند که لفظاً یا معنیً یا هر دو
و با غیر این از قراین و اسباب معرفت وضع و حرام است روایت موضوع با علم بدانکه
موضوع است ... آن خبریست که راوی او متهم بکذب باشد بر حضرت پیغامبر
صلی الله علیه وسلم و هنوز کذب او بر آن حضرت ثابت و محقق نشده باشد علما
جهت احتیاط حدیث او را ترک کرده اند و اصطلاحیه نیست این است انواع حدیث
بعضی که صحیح و حسن و ضعیف در و مشترکست اند و بعضی که مخصوص است بضعیف که
درین مقام یاد کردیم والحمد لله علی کرمه العمیم و علی نبیه محمد افضل الصلوة والتسلیم
و علی آله و اصحابه الی یوم القیام.

بازبینی شد